

Силабус курсу
Маніпулятивні технології

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 033 Філософія
Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»
Кількість кредитів – 4
Рік підготовки, семестр – II рік, II семестр
Компонент освітньої програми: вибіркова
Дні занять: згідно з розкладом занять, ауд. 32
Консультації: Очні консультації: четвер 14.10-16.10,
ауд. 32.
Онлайн- консультації: у Viber групі курсу кожного дня з
16-00 до 17-00.
Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук – Гевко Вікторія Романівна
Контактні телефони викладача:	38097 2202602
Е-mail викладача:	v.hevko@tnpu.edu.ua
Сторінка викладача	https://tnpu.edu.ua/faculty/history/gevko-v-ktor-ya-roman-vna.php

Анотація дисципліни

«Маніпулятивні технології» є вибіркоким освітнім компонентом при підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня освіти. Майбутнім аналітикам навчальна дисципліна дасть можливість здійснювати аналіз прихованого інформаційно-психологічного впливу, основним об'єктом нападу якого є психіка людини. Вивчення дисципліни розвиває навички критичного мислення дає базові теоретичні знання про особливості й загальні тенденції маніпуляції як виду психологічного впливу.

Мета курсу: формування критичного мислення, отримання знань щодо захисту від шкідливих і прихованих інформаційно-психологічних впливів.

Основне завдання: формування методологічної компетентності бакалаврів як майбутніх бакалаврів філософії та фахівців аналітичної сфери, здійснення психолого-філософського аналізу в соціальному, теоретико-пізнавальному, аксіологічному та практичному аспектах.

Зміст дисципліни «Маніпулятивні технології» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 033 «Філософія», норм і традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент:

Години	Тема	Результати навчання	Завдання
--------	------	---------------------	----------

лек. ц.	се м.	са м. р			
Змістовий модуль I.					
2	2	9	1. Психологія впливу	Розуміти поняття психологічного впливу, способи і види психологічного впливу. Розрізняти цілеспрямований, опосередкований, прямий, непрямий, свідомий несвідомий. психологічний вплив. Маніпуляція як спосіб впливу: визначення, причини, особливості.	Питання, обговорення
2	2	9	2. Походження та еволюція феномену “маніпуляція”	Аналізувати походження феномену “маніпуляція. Визначати основні ознаки психологічного визначення маніпулювання. Розкривати основні складові процесу маніпулювання.	Питання, дискусія, кейси
2	2	9	3. Основні поняття маніпулятивного впливу	Давати характеристику таким поняттям: “інформаційний вплив”, “інформаційно-психологічний вплив”, “інформаційно-технічний вплив”. Аналізувати поняття “акція інформаційного впливу” і “спеціальна інформаційна операція”, їхнє співвідношення. Визначати етапи, ознаки, цілі й суб’єктів проведення спеціальних інформаційних операцій. Розкривати основні методи проведення спеціальних інформаційних операцій та акцій інформаційного впливу. Розуміти поняття “інформаційна війна.	Презентації, ІНДЗ, тести
2	4	9	4. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування	Знати історію виникнення, сутність поняття. НЛП Аналізувати методи, техніки та сфери застосування НЛП. Давати характеристику застосування нейролінгвістичного програмування в медичній та політичній сферах	Презентації, ІНДЗ, тести
Змістовий модуль II.					
4	4	9	5 Політичний нейромаркетинг	Знати сутність політичного нейромаркетингу, його структуру статичні і динамічні компоненти. Аналізувати особливості	Питання, презентації, інтерактивні технології

				застосування політичного нейромаркетингу.	
4	4	9	6. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт маніпулятивного впливу	Давати визначення поняття "інформаційне суспільство". Аналізувати наукові підходи до вивчення цього феномену. Розкривати особливості переходу від інформаційного до інформаційно-комунікативного суспільства. Вирізняти нові комунікативні технології впливу на людство в інформаційно-комунікативному суспільстві	Питання, презентації, інтерактивні технології
4	4	9	7. Технології маніпулювання свідомістю в інформаційно-комунікативному суспільстві	Аналізувати походження основних понять сугестивних технологій. Давати визначення парі як сугестивної маніпулятивної технології. Характеризувати Інтернет як нове середовище сугестивного впливу. Розкривати сугестивний вплив у мережі: соціальні комунікації та сугестивна лінгвістика	Питання, дискусії, інтерактивні технології
2	4	9	8. Захист від маніпулятивного впливу.	Знати поняття, види, базові стратегії та механізми психологічного захисту. Вміти розпізнати загрозу маніпулювання та протидіяти йому.	Презентації, ІНДЗ, тести

Формування програмних та фахових компетенцій:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
Загальні компетентності	
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК2	Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями та інноваційними технологіями
ЗК3	Здатність до пошуку а аналізу інформації з різних джерел
ЗК4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК9	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
ЗК 10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи
ЗК11	Цінування та повага різноманітності й мультикультурності.
ЗК12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності.
ЗК13	Здатність креативно мислити та генерувати нові ідеї
ЗК14	Здатність до діалогу та співпраці з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами в інших галузях знань/видах діяльності.
ЗК16	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові) компетентності	
ФК4	Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуальної думки у світовій філософській традиції та її ролі в українській духовній культурі й суспільних процесах.

ФК 6	Здатність здійснювати інтелектуальну. Логіко-мисленнєву діяльність спрямовану на вирішення практичних завдань.
ФК7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки
ФК11	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.
ФК12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
ФК14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
ФК16	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати аналітичне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості у різних галузях суспільного життя.

Програмні результати навчання:

ПРН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики.
ПРН 10	Мати навички реферування, систематизованого огляду і порівняльного аналізу філософської, суспільствознавчої й загальнонаукової літератури та уміння роботи з документами різних видів.
ПРН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН 14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
ПРН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації.
ПРН 16	Вміти застосовувати загальногуманітарні, філософські, політичні й економічні знання в різних сферах життєдіяльності.
ПРН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Основні джерела

1. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / [В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Л.Ф.Компанцева та ін.] ; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. – К., 2010.
2. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підруч. / [В.В.Остроухов, В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк та ін.] ; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. – К. : КНТ, 2010. – 776 с.
3. Бойко О.Д. Політичне маніпулювання / О.Д.Бойко. – К., 2010. – 432 с.
4. Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання / О.Д.Бойко. – Ніжин, 2007. – 223 с.
5. Доценко Е.Л. Психология манипуляции / Е.Л.Доценко. – М., 1996. – 210 с.
6. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита / Е.Л.Доценко. – СПб. : Речь, 2003. – 304 с.
7. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / [В.М.Петрик, В.В.Остроухов, О.А.Штоквиш та ін.]. – К. : Росава, 2006. – 200 с.
8. Петрик В.М. До питання про застосування методів НЛП в інформаційно-психологічних операціях / В.М.Петрик, К.О.Прокоф'єва // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2009. – № 2. – С. 71-76.
9. Присяжнюк М.М. Використання нейролінгвістичного програмування для маніпулювання свідомістю / М.М.Присяжнюк // Соціальна психологія. – 2008. – № 5. – С. 137-141.

10. Батюк, Б. Б., Батюк, О. Я. (2012). Маніпулювання інформацією під час прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З. Гжицького*. Том 14. (1(51)). 17–21.
11. Войтко, О. В., Кацалап, В. О., Рахімов, В. В. (2019). Аналіз особливостей маніпуляції, як інструменту психологічного впливу на свідомість. *Modern Information Technologies in the Sphere of Security and Defence*. (2(35)). 121–126.
12. Волинець, П. П. (2010). Критерії прихованого психологічного впливу. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць*. Том 7. Екологічна психологія. Вип. 22. 15–20.
13. Гребінь, Н. В. (2013). Зміст маніпуляції як різновиду прихованого психологічного впливу. *Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України*. Проблеми сучасної психології. Випуск 21. 80–93.
14. Демчишина, О. (2022). Тренінг: маніпуляції: як протистояти? URL: <https://spc.org.ua/training/trening-manipulyaczi%D1%97-yak-protistoyati/>
15. Захаренко, К. (2018). Протидія маніпулятивним впливам (засоби, технології, можливості). *Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»*. (137). 181–189.
16. Іваскевич, Т. (2018). Особливості маніпуляції свідомістю в процесі комунікації. URL : <http://naub.org.ua/?p=812>
17. Козловська, С. Г., Карамішева, Л. О. (2022). Маніпулятивні технології в діловій комунікації. 96–100.
18. Левицька, І. М. (2014). Маніпуляція у міжособистісній взаємодії: поняття та зміст. *Вісник Національного університету оборони України*. 6(43). 212–216.
19. Кучма, Леся (2011). Політична освіта та її роль у контексті основних стратегій протидії маніпулюванню. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. (23). Національний університет «Львівська політехніка». URL : <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25770/18-Kuchma.pdf?sequence=1>
20. Лозниця, С. (2008). Маніпуляція свідомістю: історико-культурні засади. *Філософська думка*. (1). 142–155.
21. Присяжнюк, М. М. (2010). Психологічний захист від маніпулятивного впливу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. (24–25). 39–43.
22. Психологічна маніпуляція (2019). URL : <https://intelektnacii.top/sotsialna-inzheneriia-psykholohiia/psykholohichna-manipuliatsiia/>
23. Татенко, В. (2003). Соціально-психологічні механізми впливу людини на людину. *Соціальна психологія*. (1). 60–72.
24. Татенко, В. О. (2000). Психологія впливу: суб'єктна парадигма. *Наукові студії із соціальної та політичної психології: Зб. статей*. К.: Сталь. Вип. 3 (6). 3–18.
25. Чапак, Я. В., Кирилецька, Л., Радомська, Ю. (2011). Теоретико-методологічний аналіз поняття психологічного впливу в науковій психології. URL : http://www.rusnauka.com/8_DN_2011/Psihologia/2_82130.doc.htm

Визначені рамки дисципліни:

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних завдань та он-лайн тестування (наприклад, програма Moodle) у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати

навчання тощо.

• **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять, як правило, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи магістранта) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання магістрантів також здійснюється в дистанційному режимі на платформі Moodle. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно з графіком.

• **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного контролю (80 балів) та написання ІНДЗ (20 балів). При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань. Студенти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю та виконали завдання самостійної роботи отримують залік «автоматично».

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми: 1,2,3,4)	40
Модуль 2 (теми: 5,6,7,8)	40
ІНДЗ	20
Разом:	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
65-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів по темах курсу:

Змістовий модуль I						Змістовий модуль II						ІНДЗ	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4			Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8				
10	10	10	10			10	10	10	10			20	100
40						40							

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо.